

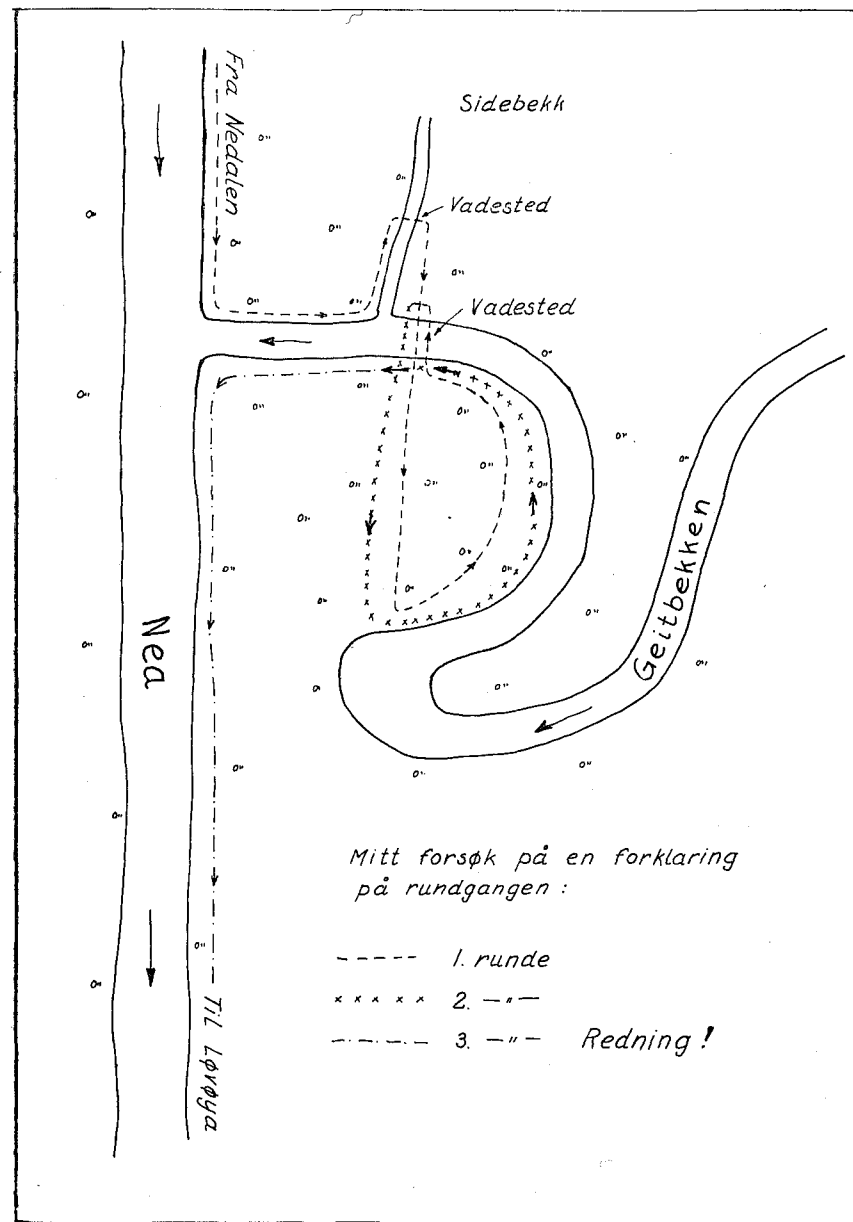
REIDAR
JØRGENSEN

Utrolig, men sant!

Mitt første kompass husker jeg godt. Et under av en liten messing-eske med glass på, en slank, svart og blank nål som dirret og skalv for det minste pust, samt messingknasten på siden som kunne dempe nåla når den ble for vill. I løpet av de vel 50 år som er gått siden den gang, har jeg fulgt med etter fattig evne, og sitter i dag med et hensiktsmessig oljekompass.

Mange minner knytter seg til disse forskjellige kompassene jeg har eid, og blir jeg litt i mitt arkiv av larvete og fillete rektangelkart, dukker mangt et minne fram som gir grunnlag for beretning foran peisen i godt vennelag. La meg denne gang ta fram ett av dem, og når jeg nå utleverer meg på trøkk, så er det i håp om at en god del av leserne trekker et lettelsens sukk og sier til seg selv: Takk og lov, det er da også andre som kan tulle i fjellet!

Det var «Blad Stugudal» som minnet meg om episoden. I det krigens år 1943 fikk jeg atter sjansen til et besøk i Grensesone Øst — Nedalen — en ukes tid sent i august. På den tid residerte Oliver med sin prektige kone Ingeborg, samt et stort antall unger som forpaktere på Nedalen gård. De tok vel i mot et stort antall mer eller mindre illegale personer. Snakk om eldorado? Ytterst sparsomt med tyske soldater, naturen den gang som i dag — nesten — snille, hyggelige og gjestfrie folk, ørret i vatn, elver og bekker, multer på myrene og fløte på gården, geiter, kyr, griser og høner og alt det som disse vidunderlige skapninger kunne gi oss arme okkuperte mennesker.

Vel — en ukes eventyr var slutt for meg, jeg forseglet ryggsekken, som for meg inneholdt all verdens rikdommer — ørret, smør, multer, fløte, geitost, egg, kjøtt — ja, tung ble sekken til gangs, men tanken på kone og tre umettelige unger hjemme i Trondheim, fjernet alle betenkeligheter i forbindelse med legemlige strabaser. Sykkelen min ventet på Løvøya nede i Stugudalen, og dit var det 2—2½ mil etter kartet å dømme. Jeg kom litt sent av gårde også, for om formiddagen måtte jeg en tur til Skreddersjøen for å hente garn og ørret. Men ved middagstid sto jeg da klar. Moder jord i form av Ingeborg var tilbørlig takket og omfavnet, og Oliver rodde meg over Nea. Som alle fornuftige folk ba jeg naturligvis kjentmannen om tips for ruta, som jeg ikke hadde gått før. Og Oliver gav grei beskjed: «Du følge Nea neover en times gange. Da trøffe du Getbekken, mæin der kainn du itj våddå. Så følge du Getbekken oppover et stykje, og så trøffe du på en liten bekk som reinn ut i Getbekken. Hainn må du følg et lite stykje, så finn du passasj, så neat åt Getbekken, og der kan du våddå. Sea er'e rake vegen.» Før vi skiltes, sjekket jeg opp disse tips på kartet, hvor både Getbekken og sidebekken sto tydelig avmerket. Jeg fikk for sikkerhets skyld regla fra Oliver en gang til, og da vi nevetokes for siste gang, hadde jeg full klarhet over hva de kommende 25 kilometre skulle bringe.

Sekken med dens innhold av på den tid utenkelige materielle klenodier, tynget meg i uhyggelig grad de første 20 minutter, men formen var bra og beina like lange som i unge dager, og etter den stipulerte time møtte jeg ganske riktig Getbekken. Olivers tips var klare, følge Getbekken et stykke oppover, møtte ganske riktig sidebekken, fulgte den et stykke, vadde over og så 90° til høyre igjen til Getbekken ble gjenfunnet, vadde galant over, dette gikk som kjepper i hjul. Og hva var det så Oliver hadde sagt — «sea er'e rake vegen til du treffe på Nea på høgre hainn». Jeg så gjorde — men oh, du milde for et sjokk da jeg plutselig fant igjen mine egne fotspor i elvesandet og den usminkete sannhet slo ned i meg: Her har du vært før i dag, her var det du vadet over Getbekken for kort tid siden. Min første innskytelse var: Nå har du tullet, Jørnsen, dette var ikke Getbekken, hvorpå jeg møysommelig vadet tilbake. Vel ankommet på den andre siden, var tiden kommet til alvorlig etter-

tanke. Kart og kompass kom fram, og selv om ikke sola skinte, var det tilstrekkelig vær til å konstatere at både Sylene og Skardørsfjella lå der de burde ligge. Altså vading igjen for tredje gang — på'n igjen, og Nea har du helt sikkert på din høyre hånd.

Men da jeg så for tredje gang sto ved vadestedet som jeg var blitt ganske godt fortrolig med, falt det et stort mismot over meg. Det led allerede langt på ettermiddagen, den vakre skumringstimen hadde meldt sin ankomst, og jeg hadde tilbakelagt 5 av de 25 kilometre. Tanken på retur til Nedalshytta — med andre ord gi opp — var sterkt fristende, men det var virkelig for flaut for gamle fjelltraver Jørnsen. Hjernen ble klarnet, krigsråd holdt med kart og kompass, pekefingeren tegnet skisser i sanden, dommen falt:

1. Dette er Getbekken.
2. Getbekken renner ut i Nea.
3. Finner du Nea, er du reddet.

Jeg gav blaffen i antydning av stier, det være seg fra folk eller krøtter, brautet meg veg gjennom mannshøgt viukjørr med myrete undergrunn og tviholdt Getbekken i høyrehanden. Lite munter tur, og da var sekken kraftig tung. Men seiren ble min — den virkelige Nea fant jeg, og da jeg så atter tviholdt Nea i høyrehanden, varte det ikke så lenge før jeg atter fant den hardtrampede, eldgamle sti, som det er en velsignelse å gå på. Sekken ble straks lettere, takt og skrittlengde upåklagelig. Mørkt ble det på slutten av turen, skumle kjørr, steiner, tuer, vasshøl, røtter etc. gjorde sitt beste for å bikke meg over ende, men historien er allerede for lang: Jeg kom fram til Løvøya ut på kvelden, og var i Trondheim neste kveld, takket være min sykkel. Jeg fikk full belønning for strevet: Det ble reine julekvelden da jeg pakket opp ryggsekken!

Ps. Dessverre har det ikke laget seg slik at jeg har fått gå turen opp igjen. Min eneste løsning på orienteringens mysterier vil framgå av skissen. Getbekken har gjort en S-slyng, som i sin tid ikke ble funnet verdig til å avmerkes på rektangelkartet. Til min unnskyldning skal også anføres at terrenget er så flatt at det ikke er god sak å se hvilken veg vatnet renner, det være seg i Nea eller i Getbekken.

D. s.